

Яцун Вікторія Олександрівна

здобувач ступеня вищої освіти бакалавр 203 н.г. «Право» ННПП НАВС

Науковий керівник:

Бухтіярова Ірина Геннадіївна,

доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін ННПП, кандидат юридичних наук, доцент

ПОСИЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ВСТАНОВЛЕНИХ ОБМЕЖЕНЬ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнний стан, як особливий правовий режим, передбачає тимчасове обмеження конституційних прав і свобод громадян, а також розширення повноважень органів державної влади, зокрема правоохоронних. Запровадження режиму воєнного стану в Україні, починаючи з 24 лютого 2022 року і спричинило цілий ряд обмежень, які стосуються правил поведінки цивільних осіб. У таких умовах значно зростає значення адміністративної відповідальності як інструменту швидкого реагування на правопорушення, що становлять загрозу публічному порядку, національній безпеці та обороноздатності [1; 7].

Найбільш поширені правопорушення, за які громадяни несуть адміністративну відповідальність у період воєнного стану є: 1) порушення комендантської години, наприклад, за ст. 185 КУпАП (злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця) та/або порушення громадського порядку за ст. 173 КУпАП (дрібне хуліганство) [2], 2) самовільне залишення місця проживання або невиконання обов'язків в умовах евакуації чи мобілізації; 3) порушення правил світломаскування, обмежень на пересування, заборон на фото- та відеозйомку об'єктів критичної інфраструктури; 4) поширення неправдивої інформації, яка спричиняє панічні настрої населення.

У 2022 році було запропоновано встановлення адміністративної відповідальності за порушення таких обмежень, як комендантська година та спеціальний режим світломаскування, авторами проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо запровадження адміністративної відповідальності за порушення встановлених обмежень в умовах дії воєнного стану»(реєстр. № 7356 від 09.05.2022) [3].

Відповідно до зазначеного законопроекту запропоновано зміни щодо доповнення КУпАП статтею 210-2, яка встановлює адміністративну відповідальність за порушення встановлених обмежень в умовах дії воєнного стану. Зокрема частина перша передбачає склад адміністративного правопорушення–порушення комендантської години, а частина друга – порушення спеціального режиму світломаскування під час дії воєнного стану [4]. Варто зауважити, що встановлення окремої статті 210-2 КУпАП є важливим кроком у напрямі правового унормування відповідальності за

порушення специфічних обмежень, таких як комендантська година та режим світломаскування. Це не лише підвищує правову визначеність і прозорість адміністративного провадження, а й сприяє ефективнішому забезпеченню публічної безпеки та порядку в умовах воєнної загрози.

Зазначимо, що під час аналізу Єдиного державного реєстру судових рішень було виявлено понад тисячу судових проваджень, пов'язаних із порушеннями, зафіксованими в період дії комендантської години [5]. Водночас, жодна з цих справ прямо не стосувалася порушення саме комендантської години як окремого складу правопорушення. Натомість, розглядалися справи за іншими статтями Кодексу України про адміністративні правопорушення, зокрема: ст. 130 КУпАП – керування транспортними засобами в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння (найпоширеніше порушення); ст. 185 КУпАП – злісна непокора законній вимозі працівника поліції; ст. 126 КУпАП – керування транспортом без відповідних документів (посвідчення водія, страхового полісу або в разі позбавлення права керування); ст. 187 КУпАП – порушення правил адміністративного нагляду; ст. 178 КУпАП – вживання алкогольних напоїв у заборонених місцях; ст. 173 КУпАП – дрібне хуліганство [6].

У зв'язку з цим вважаємо, що при встановленні адміністративної відповідальності за порушення комендантської години слід враховувати можливість виникнення у громадян об'єктивних причин, які змушують їх порушити ці обмеження. Зокрема, йдеться про випадки крайньої необхідності або серйозні життєві обставини, що не можуть бути вирішені в межах приміщення, де особа перебуває під час дії обмежень. Тому пропонується законодавчо передбачити винятки з відповідальності у таких ситуаціях, визначаючи поважною причиною «такі обставини, що людина не в змозі подолати, залишаючись у житлі або іншому укритті, не порушуючи встановленої заборони на пересування» [4].

Однак важливо підкреслити, що систематичне порушення комендантської години, навіть за наявності зазначених обставин, не повинне звільняти від відповідальності – з метою недопущення зловживання цим положенням.

Водночас в умовах дії воєнного стану більшого значення для контролю виконання умов запровадження комендантської години набувають території, які вважаються не прикордонною смугою, а прифронтвою зоною. Проте після закінчення бойових дій та відведення військ агресора на територію російської федерації, можливо і прикордонна смуга потребуватиме більш ретельного контролю виконання умов комендантської години.

Отже, запровадження воєнного стану в Україні з 24 лютого 2022 року обумовило необхідність оперативного посилення адміністративно-правового реагування на порушення публічного порядку та безпеки. В умовах підвищеного ризику для національної безпеки адміністративна відповідальність стала ключовим інструментом контролю за дотриманням обмежень, що стосуються поведінки цивільного населення.

Тому запровадження норм, які обтяжують відповідальність сприяють не лише правовій визначеності, а й підвищенню ефективності роботи правоохоронних органів, зміцненню публічного порядку та обороноздатності

країни в період надзвичайних загроз. Разом із тим важливо забезпечити баланс між суворістю правового регулювання та врахуванням реальних життєвих обставин, які можуть зумовити порушення комендантської години. Законодавче передбачення винятків для випадків крайньої необхідності дозволить уникнути формального підходу до притягнення до відповідальності та забезпечити дотримання принципів справедливості.

Список використаної літератури:

1. Про введення воєнного стану: Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#n2> (дата звернення 03.05.2025.)

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. №8073-Х. Відомості Верховної Ради Української РСР. 1984. Додаток до № 51. Ст.1122.

3. Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо запровадження адміністративної відповідальності за порушення встановлених обмежень в умовах дії воєнного стану: проект Закону України від 09.05.2022 реєстр. № 7356. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39569> (дата звернення: 03.05.2025).

4. Бевз С.І., Стадник В.Я. Посилення адміністративної відповідальності в умовах воєнного стану: окремі аспекти. Юридичний науковий електронний журнал. Випуск 5. 2025. ст. 193-195.

5. Яка відповідальність за порушення комендантської години в Україні 2023 URL:<https://fakty.com.ua/ua/ukraine/suspilstvo/20231212-yaka-vidpovidalnistza-porushennya-komendantskoyi-godnyuv-ukrayini/>

6. Колеснікова М.В., Хуторянець Ж.В. Відповідальність за порушення комендантської години та спеціального режиму світломаскування. Юридичний науковий електронний журнал. Випуск 1. 2023. ст. 290-293.

7. Бухтіярова І.Г. Обмеження прав та свобод людини та громадянина під час воєнного стану: адміністративно-правовий аспект. Морально-правові засади публічного адміністрування у секторі безпеки та оборони: Матеріали науково-практичного семінару (Київ, 22 лютого 2023 року) / ред. колегія: І.Д. Пастух (голова), В.М. Дорогих, О.К. Волох. 186 с. без ілл. С. 17-21.